

О. М. Ціборовський

Левицький Модест Пилипович

ЛЕВИЦЬКИЙ Модест Пилипович (псевд. і крипт.: М. Пилипович, М. Виборний, Макогоненко, М. Поліщук, М. Вигнанець, Залізничний служачий, Дід Модест, М. Л. та ін.; 13(25). 07. 1866, с. Вихилівка Проскурів. пов. Поділ. губ., нині Ярмолинец. р-ну Хмельн. обл. – 16. 06. 1932, Луцьк, перепохов. у с. Гаразджа Луцького р-ну [Волин. обл.](#)) – лікар, письменник, перекладач, громадський діяч. Брат [Софії](#), чоловік [Зінаїди](#) Левицьких. Закін. істор.-філол. (1888) та мед. (1893) факультети Університету св. Володимира у Києві. Лікар. практику розпочав на Оренбур. залізниці (Росія); згодом працював у м. Ковель (нині [Волин. обл.](#)), у селах Поділля, де провадив освітню діяльність. Від 1905 – директор фельдшер. школи та кер. притулку для підкинутих дітей у Києві. Під час роботи у земській лікарні в м. Боярка (нині [Київ. обл.](#)) співпрацював із «Громадою», зокрема з Б. Грінченком, С. Єфремовим, М. Лисенком. 1907 у Києві опубл. першу зб. «Оповідання». Друкувався у «Київській старовині», «ЛНВ», газетах «Громадська думка», «Рада», «Нова громада», зб. «На вічну пам'ять Котляревському», альманасі «Нова рада» та ін. 1907–11 був лікарем на залізнич. ст. Радивилів (нині Рівнен. обл.), від 1912 – у м. Біла Церква (нині [Київ. обл.](#); 1917 – також дир. і викл. української мови укр. гімназії). Від 1918 очолював культ.-осв. відділ Міністерства шляхів, від 1919 – радник укр. дипломат. місії в Греції, а згодом очолив її, видавав грец. мовою часопис. Переїхав до Відня, згодом – до м. Тарнув (Польща), де у вересні 1921 став останнім Міністром нар. здоров'я й опікування УНР в екзилі. Після ліквідації Міністерства організував курси медсестер, 1922 завідував санаторієм для хворих на туберкульоз вояків Армії УНР у м. Закопане (Польща). Очолював Гол. управу Укр. Червоного хреста (1921–22). Згодом переїхав до м. Подєбради (Чехо-Словаччина), де працював лікарем і викл. Укр. госп. академії. 1927 повернувся в Україну, мешкав у Луцьку, викладав у гімназії (на її будівлі Л. встановлено мемор. дошку). Написав низку творів про Визв. змагання 1917–21, зокрема «Gloria Victus» («ЛНВ», 1925), «Людина-звір» (там само, 1927), «Чужинець про Петлюру» (передруковано в кн. «Симон Петлюра – державний муж», Нью-Йорк, 1957), п'єсу «Без-партійний», водевіль «В клуні» (разом з І. Поповим). Неопубл. залишилися роман «Перша руїна» та мемуари «Спогади лікаря» (1898–1929). Л. – автор мовозн. статей, підручників «Грамматика української мови» (К., 1918; Шипйорно, 1921; Берлін, 1925), «Українська читанка» (Р., 1930), праці «Дещо про сучасну стадію розвитку української літературної мови» (К., 1913)

та ін. Разом із дружиною переклав романи «Історія одного селянина» Еркмана-Шатріана, «Спартак» Р. Джованьйолі, «Фараон» Б. Пруса, твори Г. Сенкевича, Шалома Аша та ін. У Луцьку Л. встановлено пам'ятник, у м. Ковель та Радивилів його ім'ям названо вулиці.

Основні твори

Дурисвіти: Пригоди з життя. К., 1911; Оповідання. Т. 1. Чк.; К., 1918; Шкільні товариші. Відень; К., 1920; Землиця рідна. Х., 1926; Тяжка дорога. К., 1928; Петрусів сон. Л., 1930; Перша «льгота». Л., 1966.

Основні праці

До питання про пластику повік // УМВ. 1924. Ч. 2; Лікування туберкульозу фосфацідом д-ра Романовського // Там само. Ч. 3–4; Стан здоров'я студентів Української Господарської Академії // Там само. 1925.

Державний архів

ЦДАВО України. Ф. 3795, оп. 1, спр. 1380.

Рекомендована література

1. Дорошенко В. Пам'яті Модеста Левицького (замість вінця на могилу) // Діло. 1932, 26 черв.;
2. Левицький В. Спогади про свого батька. Вінніпег, 1967;
3. Сташенко Н. З обов'язку лікаря і людини: відсвіти волинських сторінок біографії М. Левицького // Світязь: Альм. Лц., 2005. Вип. 11;
4. Корсак І. Тиха правда Модеста Левицького: Повість-есей. К., 2009;
5. Сяйво душі Модеста Левицького (Життя і творчість). Лц., 2009;
6. Пундій.

Покликання на статтю:

Левицький Модест Пилипович / О. М. Ціборовський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-53796>

2001-2023 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).